

KURMACA FİLMDE ARKEOLOG

Kurt Denzer

Çeviren: Nesli Uras

CINARCHEA Archeology Film Festival

Kahire'nin Mor Gülü'nde (Woody Allen, 1985) bir garsonu canlandıran Mia Farrow, perdeden çıkıp hayatına girene kadar hayranlık beslediği arkeolog için filmin Almanca çevirisinde "o çok asil" der. Adam herhangi bir insanın, böyle kötü bir filmi, bu kadar sık izleyebildiğine düpedüz inanamaz. Fakat genç kadının sinemada bu denli zaman geçirmesi filmin kalitesinden çok arkeologu canlandıran Tom Baxter'in cazibesindedir. Bu derin hayranlığın hakkından yalnızca dayanıklılığı, zengin yaratıcılığı ve zekasıyla olduğu kadar çevikliği ve cesaretiyle de Indiana Jones gelebilir ki o da *Kamçılı Adam*'da (Steven Spielberg, 1984), başta ona güvenmeyen bir kadını ve küçük bir oğlanı Spielberg'e özgü düşsel numaralarla dolu tehlikelerden kurtarmıştır.

Çöl Kahramanları'nda ([*March or Die*] **Dick Richards**, 1977) **Max von Sydow**'un canlandığı arkeolog ne aksiyon için gereken bedensel hazırlıktan ne de koruma içgüdüsünden haberdardır. Bu yüzden kendini ve ekibini koruması için Fransız Yabancı Lejyonu birliğini tutar. Arap kavimlerinin rahat bıraktığı arkeolog değerli Faslı kadın heykelciğini Louvre'a götürmek için kazı yapmak ister fakat çölün vahşi oğulları bunun düpedüz kültürel değer hırsızlığı olduğunu düşünür. Kurnaz bir komutan olan **Gene Hackman** bile bilim insanlarının bu görkemli yaygarasından hoşlanmaz, kazı yerini keşfetmiş merhum arkeologun kızı **Catherine Deneuve** bile kazının ve heykelciğin eve götürülüşüne hiçbir anlam veremez.

Yukarıda bahsi geçen arkeologlar tarafından katlanılan zorlukların **Tehlikeli Bebek**'de ([*Bringing Up Baby*] **Howard Hawks**, 1938) **Cary Grant**'ın oynadığı türden bilim insanları için hayal edilmesi zordur. Eski vodvil akrobatı **Archibald Alexander Leach**, nam-ı diğer **Cary Grant**'ın, kupkuru paleontologa parıldayan bir cazibe katması filmdeki komedi unsurunun nedenini oluşturur.

Ne asker rolündeki -oyunculğunun yanında dublörülüğüyle de tanınan- **Jean Paul Belmondo** ne de fanatik arkeolog rolündeki meslektaşısı **Jean Servais**'ın Brezilya ormanındaki devasa hazineyi arayışları bu komedi unsuruna erişebilir. Fakat hazine avcısı rolündeki arkeolog, pırıltılı mücevherleri bulduğunda bir zamanlar mağarayı ayakta tutan toprağın çöküşüyle yönetmenin ve

senaryonun üçkâğıdına gelir çünkü trans-amazon otoyolunun yapımında işçiler ağaçları köklerinden sökerler.

Özetlemek gerekirse, arkeolog figürü senaryo yazarları ve prodüktörler için hayal gücünü oldukça canlandırıcı ve seyirciyi cezbedici görünüyor, zamansız ve gişeye dönük olması ise onu bütün film türlerinde kullanılabilir kılıyor. Fakat toprağı kazıyarak hakikatın ancak zerreciğı bulunur. Arkeologlar günümüz figürü değil, neredeyse hiçbiri uzman oldukları işle ilgilenmiyor. Bu durum ekranda izlediğimiz pek çok meslek için geçerli olsa da bir cerrah bile asıl işini beyazperdedeki arkeologlardan daha fazla belli ediyor.